

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๑

ความรู้ของจิตพิสดารมาก

จิตเป็นของละเอียดมาก รู้สึกจะมีความละเอียดเหนือสิ่งใดๆ จนไม่ปรากฏร่องรอยที่ไปและมา แม้จะท่องเที่ยวอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืน ร่องรอยของจิตที่พอจะยึดได้ว่าเป็นอย่างนั้นๆ เหมือนดั่งนวัตถุนีไม่มี ท่านเปรียบไว้เหมือนกับนกบินบนอากาศ ไม่มีร่องรอยทั้งนั้น อีกตอนหนึ่งเปรียบถึงท่านผู้บริสุทธ์ที่ได้พรากจากร่างนี้ไปแล้ว ไม่มีร่องรอยว่าจะไปเกิดหรือไปตั้งอยู่ในสถานที่ใดอย่างนี้อีกเหมือนกัน แม้จิตจะยังมีสมมุติอยู่ภายในตัวที่เรียกว่าภพแห่งกรรมก็ตาม แต่จิตก็ไปตามธรรมชาติของจิตที่มีความละเอียดประจำตัวอยู่แล้ว แม้จะไปสู่สถานที่ใดหรือไปเกิดในที่ใดๆ การไปของจิตนั้นก็ไม่มีใครสามารถจะทราบได้ นอกจากท่านผู้มีญาณซึ่งควรจะได้เท่านั้น

ตามธรรมชาติของจิตแล้วมีความละเอียดประจำตนอยู่เสมอเช่นนี้ จึงยากที่จะพิสูจน์ให้ทราบได้ การปฏิบัติบำเพ็ญมีการภาวนาเป็นต้น นี้แลท่านว่าเป็นทางพิสูจน์เรื่องความรู้คือใจของตัวเอง และความเคลื่อนไหวของใจว่าจะกระเพื่อมไปสู่วัตถุหรืออารมณ์ใด ไม่ว่าส่วนหยาบส่วนกลางส่วนละเอียด ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์อดีตอนาคต หรือกำลังปรากฏตัวอยู่ในปัจจุบันคือขณะนี้ จิตที่ตั้งความรู้สึกไว้จำเพาะสถานที่เกิดอารมณ์คือใจของตัวเองนี้ มีทางที่จะทราบได้ในความเคลื่อนไหวของตน

ในเบื้องต้นก็ทันบ้างไม่ทันบ้าง เพราะสติหรือปัญญาเราก็เพิ่งเริ่มฝึกหัด เริ่มตั้งหลักตั้งฐานขึ้นด้วยการพยายามคือการภาวนา ฉะนั้นท่านจึงสอนให้มีสติคอยรับทราบอยู่กับความรู้คือใจดวงนี้ ก่อนจะปรากฏภาพต่างๆ จะเป็นภาพที่มีวิญญานหรือไม่ก็ตาม จะต้องมีความกระเพื่อมจากความรู้นี้ก่อน ถ้ายังไม่กระเพื่อมภาพก็ยังไม่ปรากฏ ขณะที่จิตกระเพื่อม ก็เป็นขณะเดียวที่จิตจะออกแสดงภาพให้ตัวรู้ตัวเห็น จะเป็นภาพที่น่าเพลิดเพลิน ภาพที่น่าเสียใจ หรือภาพที่น่ากลัวก็ตาม จะต้องแสดงออกจากความกระเพื่อมของจิตเป็นสำคัญ นี้พูดถึงขณะที่เรากาณา

ส่วนภาพที่ปรุงขึ้นภายในใจตามปรกติของคนทั่วๆ ไปนั้น เป็นเรื่องของความคิด เดี่ยวปรากฏเรื่องนั้นปรากฏเรื่องนี้ ปรากฏคนนั้น พอเราคิดถึงคนไหนก็ปรากฏภาพคนนั้นขึ้นมาอันนี้ถือเป็นธรรมดา ไม่ค่อยมีอะไรล่อแหลมนัก โลกทั้งหลายก็คิดกันได้ ไม่มีความเสียหายจากความคิดอย่างนั้น แต่ภาพที่ปรากฏขึ้นในขณะภาวนานี้มีส่วนจะทำให้เสียได้ จะอย่างไรก็ตามภาพต้องปรากฏขึ้นในขณะที่จิตกระเพื่อมตัวออกไป ถ้ามีแต่ความรู้ล้วนๆ จะยังไม่ปรากฏเพราะฉะนั้นจิตเวลาอยู่เฉพะตัวเอง คือรู้้อยู่จำเพาะตัวเองจริงๆ ไม่แสดงตัวออกไปภายนอกสิ่งต่างๆ จึงไม่สามารถจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับใจนั้นได้ ดังท่านเข้าสมาธิ ขณะที่จิตเข้าอยู่ในองค์

ของสมาธิคือความสงบแน่นแน่วตามหลักของสมาธิจริง ๆ แล้ว จะไม่มีสิ่งใดมาเกี่ยวข้องเลยในเวลานั้น ต่อเมื่อจิตได้ถอนตัวออกมาจากจุดนั้นนั่นแล ถ้ามีเรื่องก็จะเกี่ยวข้องกัน คือมีเรื่องเกี่ยวกับภายนอกก็จะรับทราบได้เหตุได้ผลรู้เรื่องราวกันเวลานั้น

ถ้าเทียบอุปมาที่เช่นเดียวกับเราอยู่ในบ้านของเราและปิดประตูบ้านไว้ด้วย แยกคนหรืออะไรจะมาจากที่ไหน มาอยู่ภายนอกฝาเรือนเรานั้น เราจะไม่มีทางทราบได้ เพราะขณะนั้นไม่ใช่ขณะที่เรารับแขก ต่อเมื่อเราออกจากในบ้านของเรา เปิดประตูออกมานั่นแล เราจะทราบเรื่องราวทั้งหลายที่มีอยู่ภายนอก เรื่องของจิตก็ย่อมมีลักษณะเช่นนั้นเหมือนกัน

ความรู้ของจิตนี้รู้สึกว่ามีพิสดารมากตามจรตินิสัยของผู้บำเพ็ญไม่เหมือนกัน บางรายก็ไม่ค่อยมีเรื่องแสดงภาพต่างๆ ให้เห็น เช่นเป็นคนเป็นเปรตเป็นผี หรือเรื่องคนล้มคนตายให้ปรากฏในภวานาอย่างนี้ บางรายไม่ค่อยมี แต่บางรายพอจิตสงบแล้วแสดงขึ้นมาทันที เพราะหลักธรรมชาติที่ปรากฏเช่นนั้นไม่ได้ศึกษามาจากครูจากอาจารย์ แต่จะปรากฏขึ้นกับจรตินิสัยของผู้บำเพ็ญเวลาจิตสงบแล้ว

หากนิสัยมีในทางที่จะรู้เห็นสิ่งต่างๆ ก็ต้องแสดงออกมาให้เจ้าตัวรู้ ต่อเมื่อเราได้รู้ได้เห็นสิ่งนั้นว่าแสดงอาการอย่างไรบ้างแล้วนั้น เรามีทางที่จะศึกษาปรารภหรือโต้ถามครูอาจารย์ได้ ว่าควรจะปฏิบัติต่อสิ่งนั้นอย่างไรบ้าง แต่หลักนิสัยนั้นจะไม่ได้ถาม จะไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนจากผู้อื่น แต่จะปรากฏขึ้นมาให้ผู้มีนิสัยในทางนั้นรู้โดยเฉพาะตัวเอง ถ้านิสัยไม่มีก็ไม่มีรู้ไม่เห็น การไม่รู้ไม่เห็นก็ไม่ใช่การที่จะตัดทอนประโยชน์ของผู้บำเพ็ญในนิสัยเช่นนั้น ผู้ไม่เห็นไม่รู้ก็ไม่สนใจ แต่ผู้เห็นผู้รู้ตามนิสัยของตนก็ต้องปฏิบัติให้ถูกกับจิตของตน ถ้าไม่ถูกก็มีทางเสียได้เหมือนกัน

คำว่าจิตอันแท้จริงนั้นมีแต่รู้เท่านั้น ไม่ปรากฏว่ารู้ในลักษณะอย่างไรบ้าง เป็นธรรมชาติที่รู้ๆ อยู่เท่านั้นแล นั่นแลเป็นธรรมชาติของจิตแท้ ลักษณะที่แสดงออกเป็นสี่สังวรณะ หรือเป็นภาพต่างๆ นั้น เป็นอาการอันหนึ่งที่เกิดออกมาจากจิตซึ่งไม่ใช่จิตแท้ อาการเหล่านั้นเป็นสิ่งที่เกิด ๆ ดับ ๆ ตามคติธรรมตาของเขา แต่ผู้ที่รู้ในหลักธรรมชาติของตนเองนี้จะไม่มีการขาดวรรคขาดตอนในความรู้ ไม่มีการเกิดและดับไป คือการเกิดขึ้นก็ไม่มี การดับไปก็ไม่มี มีแต่เป็นธรรมชาติที่รู้ที่อยู่เท่านั้น นี้แลท่านเรียกว่าเป็นธรรมชาติของจิตแท้ ถ้าได้พิจารณาอบรมให้ถึงแก่นของความรู้อันแท้จริงแล้วนั้น ท่านเรียกว่าความรู้อันดั้งเดิม ความรู้อันนี้หมดการเปลี่ยนแปลง

กิริยาที่เปลี่ยนแปลงนั้น เป็นอาการอันหนึ่งซึ่งเกิดจากธรรมชาติอันดั้งเดิมนี่ต่างหาก เพราะฉะนั้นจึงมีการเกิด ๆ ดับ ๆ มีการเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นลักษณะต่างๆ ซึ่งเอาแน่ไม่ได้ไม่ว่าเราจะปฏิบัติธรรมขั้นต่ำชั้นกลางหรือชั้นสูง อาการอันนี้จะต้องมีไปตาม ๆ กัน คือเวลาใจยังมีสิ่งแวดล้อมหยาบอยู่ อาการที่แสดงอยู่ในขั้นนั้นก็ต้องแสดงอาการหยาบ ภาพก็เป็นภาพที่

หยาบ อารมณ์ก็เป็นอารมณ์ที่หยาบ พออาการที่เกี่ยวข้องกับจิต ค่อยเปลี่ยนแปลงตัวเองขึ้นไป อารมณ์ก็ค่อยเปลี่ยนไปสู่ความละเอียด จนจิตเข้าสู่ความละเอียดอย่างเต็มที่ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับจิตซึ่งไม่ใช่จิตเดิมเท่านั้น ก็ต้องแสดงอาการที่ละเอียดอย่างยิ่งเหมือนกัน แต่ทั้งสามอาการนี้ เรียกว่าเป็นอาการของจิตทั้งนั้น ไม่ใช่จิตอันดั้งเดิมแท้

ผู้พิจารณาจึงต้องอาศัยอารมณ์เหล่านี้เป็นเครื่องทดสอบ ฝึกหัดสติปัญญา ถือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนนี้เป็นเหมือนหินลับมีดโกนให้คมกล้าไปเสมอ ปัญญา สติต้องอาศัยเหล่านี้เป็นเครื่องฝึกซ้อม และรู้เท่าทันกันไปเป็นระยะๆ จนหมด ไม่มีอาการใดเหลืออยู่ แฝงอยู่ภายในจิตนั้นเลย สิ่งที่มีอยู่ตามหลักดั้งเดิมของตนก็คือความรู้ล้วนๆ นี่แลเป็นแก่นแห่งความรู้แท้ เป็นความรู้ในหลักธรรมชาติแท้ จึงไม่มีทางที่จะแปรเป็นอื่นได้

ท่านที่บำเพ็ญตั้งแต่ต้น ชำระหรือพิจารณาให้รู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับจิตมาเป็นขั้นๆ จนถึงธรรมชาติอันดั้งเดิมของจิตนั้นแล้ว จิตท่านเป็นอย่างนั้นแล ถึงหลักหรือถึงธรรมชาติอันไม่เปลี่ยนแปลง อันไม่หลอกลวง ท่านจึงหมดความหวั่นไหว เพราะไม่มีสิ่งที่จะมาหลอกลวงหนึ่ง ไม่มีสิ่งที่จะหลงตามสิ่งหลอกลวงนั้นหนึ่ง เหตุที่จะให้เกิดความหลอกลวงก็ไม่มี คือต้นเหตุที่จะให้เกิดความหลอกลวงก็ไม่มี ผลที่จะให้เกิดความลุ่มหลงหรือเดือดร้อนเสียใจไปตามก็ไม่มี

ท่านจึงอยู่เป็นเอกเทศอันหนึ่งโดยหลักธรรมชาติ ไม่ต้องเสกสรร ไม่ต้องระมัดระวัง ไม่ต้องตั้งท่าตั้งทาง ไม่ต้องมีอาการใดซึ่งเป็นอาการที่จะสงวนรักษาหรือต้านทานกันกับสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย เพราะต่างอันต่างจริง ต่างอันต่างมีอยู่ตามหลักธรรมชาติของตน ทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจิต ทั้งจิตผู้รู้สิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย นี้เรียกว่าท่านผู้หมดเหตุหมดปัจจัย รู้อยู่ในหลักปัจจุบันของท่านทุกๆ ขณะ ว่าไม่มีการสืบต่อกับอารมณ์ซึ่งเป็นเหตุให้ยั่วกิเลสให้พุ่งขึ้นมา

หลักธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ชูอุปายแนวทางตั้งแต่ขั้นเริ่มแรกจนถึงจุดหมายปลายทางแห่งความสมมุติและวิมุตติ คือถึงความบริสุทธิ์ของจิต ไม่มีโอวาทใดที่จะสามารถชี้ให้ถูกต้อง และผู้ปฏิบัติได้พ้นภัยไปได้จริงดังสวากขาตธรรมของพระพุทธเจ้า บรรดาผู้ปฏิบัติตามสวากขาตธรรม จนได้รู้แจ้งเห็นจริงถึงภูมิแห่งธรรมขั้นนี้แล้ว แม้จะไม่เป็นอันเดียวกับพระพุทธเจ้าก็ตาม เพราะต่างคนต่างบริสุทธิ์ แต่ก็ก็เป็นเหมือนกับเป็นอันเดียวกันกับพระพุทธเจ้า เพราะความบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้ากับความบริสุทธิ์ของท่านผู้รู้ตามเห็นตามพระพุทธเจ้านั้น เป็นความบริสุทธิ์เช่นเดียวกัน ไม่มีสิ่งใดหรืออาการใดที่จะผิดแปลกกันไป แม้แต่นิดหนึ่งที่ทำให้ชื่อว่าสมมุติ เพราะความผิดแปลกท่านเรียกว่าสมมุติทั้งนั้น

อยู่ในสถานที่ใด เราอยู่ฉันใด ก็เหมือนพระพุทธเจ้าอยู่ฉันนั้น เราอยู่ฉันใดเหมือนพระพุทธเจ้าอยู่ฉันนั้น เราอยู่ในขณะนี้ก็เหมือนพระพุทธเจ้าอยู่ในขณะเดียวกัน ฉะนั้นการที่พระพุทธเจ้าจะนิพพานไปที่เวลา และนิพพานอยู่ในสถานที่ใด นั้นจึงไม่เป็นปัญหาสำหรับท่านผู้รู้อันแห่งพุทธะอันแท้จริงตามเสด็จพระพุทธเจ้าแล้ว ไม่มีกาลมีเวลา ไม่มีสถานที่ นั้น

เป็นสถานที่อันหนึ่งต่างหาก ซึ่งเป็นที่ประทับหรือเป็นที่บำเพ็ญของพระพุทธเจ้าที่มีพระกายอยู่ พระกายก็เป็นสมมุติ สถานที่จึงต้องแสดงสมมุติขึ้นมา กาลเวลาจึงต้องแสดงขึ้นไปตามๆ กัน ต่อเมื่อได้ถึงขั้นแห่งความบริสุทธิ์ หมดจุดที่หมายแห่งความสมมุติแล้วนั้น ไม่ว่าจะตรัสรู้ขึ้นในขณะนี้ก็เป็นเหมือนได้เห็นพระพุทธเจ้าในขณะนี้ ประหนึ่งคำวานิพพานแล้ว นั้นไม่ปรากฏ เพราะนั้นเป็นแต่เพียงร่างที่ปรากฏจากกันไปเท่านั้น

ร่างของพระพุทธเจ้าก็บร่างของสัตว์โลกเป็นธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟอันเดียวกัน แต่ ธรรมชาติที่รู้นั้นกับผู้รู้นั้นในขณะนี้ไม่มีอะไรผิดแปลกกัน นี่แลการที่ว่าพระพุทธเจ้านิพพาน ไปนานเท่าไรหรือไม่นั้นจึงไม่เป็นปัญหา ไม่มีกาล ไม่มีสถานที่ ไม่มีบุคคล เป็นแต่ความบริสุทธิ์ล้วนๆ อยู่เท่านั้น แล้วกาลเวลาไม่สามารถจะเข้าไปเกี่ยวข้องได้อีก ว่าธรรมชาติที่ บริสุทธิ์นี้จะตั้งอยู่ได้นานเท่าไร เพราะธรรมชาตินี้ไม่ใช่กายดังที่ได้อธิบายผ่านมาแล้วนี้ ใครจะ ให้ชื่อให้นามว่าอย่างไรก็ตาม ธรรมชาตินี้ก็คือธรรมชาตินี้อยู่นั่นแล ไม่เป็นไปตามความสมมุติ ชื่อเสียงที่ตั้งให้

แต่เป็นธรรมดาของโลกที่มีสมมุติจะไม่ให้ชื่อไม่ให้นาม ไม่มีกรุหมายป้ายทางยอม เป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นหลักธรรมะที่พระองค์ท่านแสดงไว้ทุกบททุกบาทจึงเป็นกรุหมายป้ายทาง เพื่อผู้ดำเนินจะได้รู้วิธีปฏิบัติและหยาบยกขึ้นมาประพฤติปฏิบัติตามจรตนิสัยและความสามารถ ของตน ดังนั้นธรรมจึงต้องเป็นสมมุติไปเช่นเดียวกับโลกที่มีสมมุติ ทางเหตุก็ต้องมีสมมุติ ผลที่ แสดงไปเป็นลำดับๆ ก็ต้องเป็นสมมุติแต่ละประเภทๆ จนกระทั่งถึงหลักธรรมชาติอันแท้จริง แล้วนั้น นั้นไม่เป็นปัญหา จะเอาชื่อให้มีสมมุติเหมือนโลกทั่วๆ ไปก็ตาม ไม่ตั้งชื่อให้ก็ไม่เป็น ปัญหา เช่นเดียวกับเรารับประทานมีความเพียงพอกับธาตุชั้นแล้ว จะตั้งชื่อให้ว่าอิมหรือไม่ อิมก็ไม่เป็นปัญหาสำหรับผู้พอแก่การรับประทานแล้ว ย่อมจะทราบตนได้อย่างชัดเจน นั้นละ ท่านเรียกว่าของวิเศษคือจิตดวงนี้

พยายามเอาหลักธรรมะนี้แลเข้าไปเป็นเครื่องขัดเกลา แก่ไขดัดแปลงเข้าไปทุกระยะ ใจ ชอบกตขีบังคับ ต้องอาศัยการกตขีบังคับกันบ้าง ถ้าหากใจไม่ชอบแล้วเราก็เคยปล่อยตาม อำเภอใจมาบ้างเป็นบางกาลบางเวลา ก็พอจะทราบผลว่าแสดงตัวขึ้นมาอย่างไรบ้าง เมื่อเราได้ ปล่อยให้เป็นไปตามความชอบใจ โดยไม่ต้องมีการกตขีบังคับหรือดัดแปลง ผลก็ยอมเป็นไป ตามยถากรรม ไม่เห็นปรากฏขึ้นมาเป็นที่พอใจเรา ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะปรากฏผลขึ้นมาให้เป็นที่ พพอใจ ก็เนื่องจากการดัดแปลงแก้ไขให้ได้อย่างใจของตัว คือบำเพ็ญเหตุให้ถูกต้องตามผลที่เรา ต้องการ ผลก็แสดงตัวขึ้นมาเพราะอำนาจของเหตุเป็นเครื่องเสริม

ใจของเราก็เหมือนกัน ต้องอาศัยการฝึกอบรม การขู่เข็ญดัดแปลง หรือให้มีกฎเกณฑ์ ชอบเขตบังคับไว้บ้างในกาลที่ควรจะทำ จิตจะได้รู้ชอบเขต จะได้ว่าตนมีเจ้าของเสียบ้าง ถ้า ปล่อยเลยตามเลยไปธรรมดาก็เหมือนสัตว์ไม่มีเจ้าของ ไม่ทราบเป็นตาย อันตรายจะเกิดขึ้นมา

แก่สัตว์ประเภทนั้นๆ เมื่อไร เพราะทุกสิ่งทุกอย่างถ้ามีเจ้าของแล้ว คนอื่นหรือสัตว์อื่นก็เกรง ขามเหมือนกัน ไม่กล้าอาจเอื้อมเข้ามาทีเดียว ใจที่ทำตัวให้มีเจ้าของ สิ่งที่จะมาทำลายหรือมา ทำให้ชอกช้ำหรือรังควาญรังแกอย่างนี้ ก็ไม่กล้าเข้ามาให้ถึงตัวอย่างง่ายตาย เพราะมีขอบเขตมี ร้วกัน มีสิ่งคอยจะต้านทานกันอยู่

จิตที่มีความพากเพียรมีเหตุมีผลเป็นเครื่องรักษาหรือต้านทานกันอยู่ สิ่งที่จะทำให้จม ลงไปก็ไม่มีโอกาส หรือไม่สามรถจะมาทำเอาอย่างง่ายตาย ฉะนั้นหลักธรรมพระพุทธเจ้าที่ ทรงประทานเอาไว้ก็เพื่อเป็นรั้วกันจิตใจความประพฤติของเรา ให้มีขอบเขตมีทางเดิน เราจะ ไม่เป็นผู้จนตรอกจนมุมทั้งในปัจจุบันวันนี้วันหน้า ชาตินี้และชาติหน้า เพราะเราไม่ได้สร้าง ความจนตรอกจนมุมไว้เพื่อตน นอกจากจะสร้างความสมหวังไว้เท่านั้น ผลจะเป็นที่สมหวัง ขึ้นมาเป็นระยะๆ นับแต่ปัจจุบันนี้ถึงวันหน้า ชาตินี้ถึงชาติหน้า จนกระทั่งถึงอวสานสุดท้าย จะปรากฏแต่สิ่งที่พึงปรารถนาทั้งนั้น เพราะการทำความดีทั้งหมดจะเป็นการทำด้วยการบังคับ หรือความชอบใจก็ตาม ผลจะต้องแสดงออกมาให้เป็นที่พึงพอใจเช่นเดียวกันหมด

จิตไม่ใช่เป็นเรื่องเล็กน้อยพอเราจะมองข้ามไป แต่เป็นเรื่องใหญ่โตมาก เรื่องภพเรื่อง ชาติ เรื่องเกิดแก่เจ็บตาย เรื่องทุกข์เรื่องทรมานทั้งหลาย ถ้าไม่ใช่เรื่องของจิตจะเป็นเรื่องอะไร จะมีมาจากที่ไหน ถ้าไม่ใช่จิตเป็นสาเหตุก่อเรื่องเหล่านี้ขึ้นมาให้ปรากฏแก่ตัวเรา เมื่อเป็น เช่นนั้นจิตจึงไม่ใช่เป็นเรื่องเล็กน้อย ถ้าเห็นทุกข์ไม่เป็นของสำคัญ เวลาทุกข์มาถูกต้องตัวเราก็ อย่าแสดงอาการทรมานทุราย เพราะทุกข์ไม่สำคัญถึงกับจะทำให้ทรมานทุราย หรือหวนไหวไป ตาม แต่ที่เป็นทั้งนี้ก็เพราะว่าทุกข์เป็นของสำคัญ

ทุกข์มีสาเหตุเป็นมาจากไหน ถ้าไม่ใช่เป็นมาจากจิตที่ไม่รู้เท่าถึงการณ์กับตัวเองและสิ่ง ที่เกี่ยวข้องพอจะให้เกิดความความทุกข์ขึ้นมา เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงต้องมองดูต้นเหตุที่จะก่อเรื่อง ขึ้นมาด้วยการกำหนดการพิจารณา หาอุบายวิธีแก้ไขจิตใจของเราให้พ้นจากความจนตรอกจน มุมให้ได้ ไม่มากก็น้อยผลต้องแสดงขึ้นมา เพราะเราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าผู้ฉลาด ผู้เชี่ยวชาญที่สุด ในไตรโลกธาตุไม่มีใครเสมอเหมือน ธรรมะที่ตรัสไว้ทุกบททุกบาทเป็นธรรมะ ของท่านผู้ฉลาดเชี่ยวชาญทั้งนั้น เราเป็นลูกศิษย์ตถาคตจึงสมควรแล้วที่จะหยิบยกเอาธรรมะที่ ฉลาดเข้ามาเป็นเครื่องประดับจิตใจของเรา อย่าให้เสียเล่ห์เหลี่ยมแก่ตัณหาอวสวะที่จะฉุดลาก ให้เราเข้าสู่ความจนตรอกจนมุม

บัดนี้เป็นกาลอันควรอย่างยิ่งที่เราจะได้บำเพ็ญ หรือประดับสติปัญญาของเราให้มีความรู้ความฉลาดทันกลมายาของจิตที่แสดง และฉุดลากเราไปสู่สิ่งที่ไม่ต้องการมาเป็น เวลานาน ให้ได้ประสบพบเห็นความสมหวังเป็นชั้นๆ ขึ้นไป ด้วยการฝึกหัดตัดแปลง ฝึกฝน ทรมานตนเอง จะยากลำบากเราก็คงทนเอา เพราะทนเพื่อจะก้าวให้พ้นจากอุปสรรคหรืออันตราย จะทุกข์ยากลำบากก็ต้องฝืน ทุกข์เป็นสิ่งที่สัตว์ไม่พึงปรารถนาแต่กลับกลายเป็นความสุขขึ้นมา

ให้เป็นที่ยิ่งปรารถนา นี่เชื่อว่าทุกข์เปลี่ยนแปลงตัวเองไป สัจจะก็ไม่จริง แต่นี้ไม่เป็นเช่นนั้นเกิด ในขณะที่ใดก็ต้องเป็นทุกข์ขณะนั้น ไม่ว่าจะเกิดในสัตว์ในบุคคลและเกิดในเวลาใด ต้องเป็นสิ่งที่ ไม่พึงปรารถนา ทำผู้สงบสุขให้ได้รับความทรมานทรมายไปทันที

เรื่องความสุขก็ย่อมเป็นเช่นนั้นเหมือนกัน เกิดในสมัยใดกาลใด เกิดกับบุคคลหรือสัตว์ ตัวใด ย่อมเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เมื่อสรุปความแล้วดีกับชั่วในสมัยโน้นกับสมัยนี้ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงตัวเอง เป็นสิ่งที่สัตว์พึงปรารถนาและเป็นสิ่งที่สัตว์ขะแยงเช่นเดียวกันตลอดมา ทุกข์เป็นสิ่งที่น่าขะแยงหรือน่ากลัว ตั้งแต่โน้นมาถึงสมัยปัจจุบันนี้ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงตัวเอง เป็นสิ่งที่น่าขะแยงหรือน่ากลัวเหมือนกันหมดตลอดสาย ความสุขเป็นสิ่งที่สัตว์พึงปรารถนา ก็ย่อมเป็นอย่างนั้นตลอดมาจนถึงบัดนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้นความพ้นจากทุกข์จะเปลี่ยนแปลงตัวเองไปที่ไหน ถ้าไม่เป็นบรมสุขดังที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ และทรงรู้ทรงเห็นมาแล้ว

ผู้ใดได้ทำตัวให้รู้แจ้งเห็นจริงตามหลักธรรมชาติ ผู้นั้นก็คือเป็นผู้สมหวังเป็นผู้พ้นแล้ว จากทุกข์ทั้งปวงเช่นเดียวกับครั้งพระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ธรรมที่กล่าวนี้ทั้งหมดมีอยู่กับเราทุก ๆ ท่าน ไม่ได้ไปที่ไหน แม้ขณะนี้ก็พึงอยู่รู้อยู่เห็นอยู่ คือผู้รู้ ๆ อยู่นี้แลจะค่อยขยายตัวเองสู่ความละเอียดแยกคายไปเป็นลำดับ หากได้รับการอบรมปฏิบัติตนอยู่เสมอ เช่นเดียวกับ ต้นไม้ที่ได้รับการบำรุงลำต้นเสมอ ก็มีวันที่จะผลิดอกออกผลให้ได้รับประโยชน์แก่ผู้เป็นเจ้าของฉะนั้น ดังนั้นในอวสานแห่งการแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติเพียงเท่านี้

รับชมรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และทางสถานีวิทยุเสียงธรรม FM103.25MHz พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ